ԳԱԾՄԱՆՔ

Լոյսը կը հրատարակուի Հոռեմ-բարթի եւ Շաբաթ օրեր:

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գինն է մէկ լիրա Օսմանեան կանխիկ վճարելի:

Դուրս գնացած լրագրաց ճամբու ծախքը առնողին վրայ է.

Մէկ թերթը 40 փարա

ԼՈՅՍ

ՀԱՅԳԵՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳԱԾՄԱՆՔ

Նամակ, կամ ո եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել Ա.ո. խմբագիր—Տնօրէն Մ. Գափամաճեան Կ. պոլիս, Զաքմագճըլար Սիւմպիւլիւ խան թիւ 47:

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրբ. 2 անգամի համար 2½դրբ. է իսկ աւելի անգամներու համար զանազանութիւն կ՚ըլլայ:

غزته و اعلانلر مخصوص قولی

ԹԵՄԵՐ ԵՒ ՎԱՆԵՔԵՐ

Արեւելքի մէջ անցեալ օր այս խոր-բագրին ներքեւ հրատարակուած էր յօդուած մը, յորում գարձեալ իր առջի բաժիններն կրկնելէ յետոյ՝ կը յարէ՝ ահաւասիկ Գեր. Տ. Գարեգին Ս. Վ. Սրուանձտեանց(1) Տրապիզոնի առաջնորդ ընտրուեցաւ և ընդունած է, բայց Վանահայր ալըլլալս պահանջում չընէր:

Կը թուի թէ Արեւելք տեղեկութիւն չունի, արովհետեւ եթէ գիտնար թէ Տրապիզոնի վիճակին մէջ վանքեր չկան, ի հարկէ պիտի զգուշանար նոյնպիսի փաստ մը իրեն օգնութեան կոչելէ, որ պարզապէս սխալ տեղեկութեան մը վրայ հիմնեալ է:

Ս. Փրկչայ անունով միայն վանք մը կայ քաղաքէն կէս ժամ հեռու, որ սակայն միաբանութիւն չունի, և կը գտնուի արդէն Առաջնորդին իրաւասութեան ներքեւ:

Չենք գիտեր թէ այս խնդրոյ մէջ Արեւելք երբ անցնելու և ընդդիմութիւն յարուցանելու ինչ պատճառ ունի, կը վախնայ արդեօք որ Առաջնորդներ ապրուստի օրինաւոր միջոց ունենալով այլ ևս դժգոհութեան պատճառներ պիտի չունենան և կամ Պոլսէն զատուիլ չուզող եկեղեցականաց պատճառաբանութիւնները պիտի դադրին:

Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, քանի որ անցեալ ժամանակաց մէջ փորձով տեսնուած է վանահայրութիւնն ընդ Առաջնորդութեան միացեալ ըլլալու օգտակարութիւնը, Սահմանադրութեան ինչ ինչ տրամադրութիւնք բաւական չեն չվերագառնալու և չընդունելու համար նոյն դրութիւն:

Մեր խնդիրը մանաւանդ Սահմանադրութեան վերաքննութեանը վրայ է:

Վ. ՀԻՒԿՕԲԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Ընդ Ֆրանսայի համայն քաղաքակրթեալ աշխարհը կողբայ մահն այն մեծ մարդուս՝ Վիկթօր—Հիւկօյի, որ մարդկութեան բարեկամն և ազատութեան դաւոին ջերմ պաշտպանն եղած է:

Ուսաի, սուգն, զոր կը կրէ Ֆրանսա, միայն իր բաժինը չէ. ամեն ոք որ գաղափարաց աշխարհին մէջ կապրի, իրաւունք ունի մանաւանդ լալ, վասն զի մարդկութիւնն յանձին Վիկտոր—Հիւկօյի կորոյս իրմէկ հոյակապ բարեկամը:

Վիկթոր—Հիւկօ կը պաշտպանէր ազատութեան դաւը, բայց կը յարգէր մեծատուններն բարեսէր, վասն զի կը սիրէր աղքատը (1):

Մեռաւ Վիկթոր—Հիւկօ, ազատոր է Ֆրանսա, այլ ոչ յուսահատ, այլ ոչ անմխիթար, վասն զի կարող է յարուցանել իր ծոցէն ուրիշ Վիկթոր—Հիւկօներ, որովհետև կը յարգէ հանճարը, կը յարգէ տաղանդը, կը դնահատէ արժանիքը և կը վարձատրէ աշխատութիւնը:

Մե՛ծ ազգ, մե՛ծ ժողովուրդ:

Ասա կը բարխէ մեր սիրտը ոչ առանձին համար որ կը նախանձինք այդ համակրելի ժողովուրդին մեծութեան, այլ անոր համար որ Հայ—ժողովուրդն մեծ մասամբ տակաւին գաղափար չունի ճշմարիտ եկեղեցականի, արդիւնաւոր վարժապետի և անշահախնդիր հրապարակագրի աշխատութեանց նկատմամբ:

Ինչ անհուն տարբերութիւն Եւրոպացի ժողովուրդին և հայ ժողովուրդիմիջև:

Առաջինն իրեն փոքրկութիւն և անպատուութիւն կը համարի ըսել ընկերին կամ բարեկամին «ասոր լեզուէդ մի՛ խօսիր» և եթէ գեաւն իսկ լինկած ըլլայ, չդիմանիր վերցնել զայն ու կարդալ, մինչդեռ, դաւառներն ալ մեկնել առնելով՝ դրամով լրագիր կարդացողներու թիւն հաղիւ թէ 1000ի կը հասնի մերմէջ:

Լոյսը հազարաւոր ընթերցողներ ունի, բայց գնողներու թիւը կամընկնանք յայտնելու:

Ըսեն գուցէ թէ ուրկէ ուր անցանք:

Ո՛չ, դուրս ելած չենք, խնդրոյն մէջն ենք, և մտանոնիչ կ՚ընենք այն պատճառները, որ արգելք են ծառայդիմութեան:

Վիկթոր—Հիւկօ հէնէ գլխոյ հարստութիւն կը թողու, իսկ մեր մէջ հեղինակը և խմբագիրը ծախքերնին կամ կը հանեն կամ բայ ունին:

Ինչո՞, վասնզի Հայ—ժողովուրդն ընթերցասէր է առանց սակայն մեծ մասամբ վճարող ըլլալու:

Եւրոպա կը փառաւորուի իր մեծանուն հեղինակներով:

Հայ՞ն ինչով փառաւորի—նահատակներո՞վ:

Կը թողունք դատել անոնց որ կամ ձրի և կամ 40 փարայի թերթին 10 փարայ տալով լրագրածախին՝ չքամի և ղլուանք կը պատճառեն:

Ինչ սիրա, ինչ ղազում:

ՏԱՐԴԱՐՁ

Ազգ. Սահմանադրութեան 25րդ. Տարեդարձն չքեղապէս տօնելու համար Պատ. Կարգադիր Ծանձնախումբը կը չարունակէ իր ջանքեր և ցոյց կուտայ արտասովոր փութաջանութիւն, աւելցնելով այնպիսի կարգադրութիւններ, որ բնաւ տարակոյս չեն թողուր գործին մեծ յաջողութեանը:

Գեր. Եղմիրլեան Սրբազան պիտի պատարագէ վաղը Ս. Փրկչի մատրան մէջ, պիտի ընէ մի պերճախօս ատենաբանութիւն և բարեմաղթութիւն վեհ. Սուլթանին և Ն. կ. վեհափառութեան լուսամիա Նախարարաց, Ազգային Բարերարաց կենաց, բարօրութեան և անմահ յիշատակին համար:

Ամեն. Ս. Պատրիարքը պիտի նախագահէ սեղանին:

Պատ. Կարգադիր Ծանձնախումբն ի դիւրութիւն դիւղաքնակ ազգայնոց վարձած է Շիրքէթի չոգենաւերէն մին, որ վաղն առաւօ ժամը 11ին պիտի մեկնի Սարըեարն—Եէնի մահալլէէն և Մէզարպուրնու, Պէօյիւկէրէ, Եէնի քէօյ, Պէյքօզ, Պօյաճը քէօյ, Բումէլի հիսար, Թուրտչէվէ, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք, Իւսկիւտար և Քադըքէօյ հանդիպելով ուղղակի պիտի երթայ Եէնիքուլէ, ուստից հանդիսականք պիտի առաջնորդուին հանդիսավայր, Շոգենաւին մէջ պիտի գտնուի նուագածուայ ընտիր խումբ մը:

Այս և ասոր նման տեղեկութիւնք արդէն հրատարակուած են առանձին ծայտարարութեամբ, և մենք ի դիւրութիւն ազգայնոց Լոյսի Դ. երեսն կը հրատարակենք երկաթուղւոյ երթևեկութեան ժամանակացոյցը:

Թէպէտ մենք բնաւ տարակոյս չունինք թէ հանդիսականք այս տարի բազմաթիւ են, բայց դարձեալ պարտք կը համարինք հրաւիրել ղԺողովուրդն որ փութայ ներկայ գտնուիլ ազգային տոյն հանդիսին, որոյ արդիւնքն յատկացեալ է Ազգ. Հիւանդանոցի 700է աւելի պատասպարելոց,

ԵՐԿՐՈՐԴ ՅՈՒՅԱԿ

1885 ՏԱՐՒՈՑ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

(ՄԻՒՆ ՅԱՐՋ ԿԱՊԵԱԼ)

Առաջին ցուցակին գումարը 12,582.

Մեծապատիւ Տէարք

Ցակոբ Նորատունկեան (1884 տարւոյ) 1728, Թաչիկ և Անտօն Հաճեան 864, Յ. Մ. Գ. Շամտանճեան 864, Ագաթան Թահտապուրեան և եղբարք 864, Մանուկ Սըմբատեան 864, Յ. Կ. Բապտճեան 540, Պետրոս Միրաքէտիեան 440 Բուլղեան, Ճէզվէճեան և Արապեան 432, Յովհաննէս Պէյլիկճեան 432, Համբարձում Կիւմիւշեան 432, Պետրոս Գարակէօզեան 432, Պօղոս Ֆրէնկեան 324, Կարապետ Թրեաքեան 216 Մկրտիչ Ֆէրմանեան 216, Պօղոս և Բարթիկ Մնաիկեան 216, Գէորգ Գըլըճճեան և եղբարք 216, Գառնիկ Յովակիմեան 216, Ս. Պօղոսեան և եղբարք 216, Յովհաննէս Քօչէկիւլեան 216, Պետրոս Քիւչիւքեան և եղբայր 216, Գառնիկ Սերովբեան 120, Բարեսէր ումն 108, Յովսէփ Խաչատուրեան 108, Գէորգ Փափազեան 108, Երուանդ Գաբրիէլեան 108, Եղիա Եղիկեան 108, Նշան Ճէնապեան 108, Պօղոս Գըլըճճեան 108, Տէր Գրիգորիսեան և Յովհաննէսեան 108, Գրիգոր Խանճեան 108, Յակոբ Ադամեան 108, Գրիգորիս Մէրտինեան 108, Համբարձում Աճէմեան 100, Միսաք Մերկերեան 100, Օհանճան Գալուստեան 100:

Գումար 24,234 դահեկան արծաթ:

Մնամք յարգանօք

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան

Ազգ. Հիւանդանոցի

Ատենադպիր ՏԻԳՐԱՆ ԿԻՒՄԻՒՇԿԷՐՏԱՆ — Ատենապետ ՄԻՒՒԱՅԵԼ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ա. ԶԴ

Երիզպի Քրիստինեան աղջկանց վարժարանին համար հայերէն լեզուի, Պատմութեան, աշխարհագրութեան և մասնաւորաբար ձեռարուեստի կարևոր ճիւղերուն հմուտ վարժուհի մը կը խնդրուի գոհացուցիչ ամսականաւ:

Այդ պաշտօնը յանձն առնուլ փափագողք պարտին փութով դիմել Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան գործադիր ժողովոյ Ատենապետ Տիկնոջ տունն ի Գատա—Գիւղ Հայոտար—Բաչա:

Բ. ՅՈՒՅԱԿ

Հանգանակութեան չինութեան որմոց Ազգ. գերեզմանատան իսկ.

(1) Դոհութեամբ կը տեղեկանանք թէ Թառն ժողովն իւր այս չորեքշարթի աւուր նստին մէջ վաւերացուցեր է Տրապիզոնի առաջնորդական ընտրութիւնը:

(1) Մեր անսիրտ և ան հոգի հակառակորդներ արդեօք կը հասկնա՞ն թէ ինչ կը նշանակէ այս խօսք, այն հակառակորդներու համար կըսենք, որ ժողովրդական կանուանեն գիրդնք և որք սակայն ժողովրդեան բարեկամները չեն երբեք:

Նոտարի ցուցակում գրանցված է թիվ 7848։
ՊԵՏ։ Ալեքսան 5։ Սաֆրաստ դպրոց։ Տպագրված է Էջմիածնի Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի տպարանում։
20 Մայիս 1883
Թիվ—ՀՈՒ
Տարեվերջ

ՀԱՅՈՑ ՎԱՆՔ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՎԱՆՔԻՆ

Ա

Ի ՍԿԶԲԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՐԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՎԱՆՔԻՆ

Ի ՍԿԶԲԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՐԱՐՉՈՒԹԵԱ

ցաւագին վիրաւորանքի մը ենթարկուած ըլլալու զգացումը, որ ինքզինքը կը պարտադրէ իրեն, ամէն անգամ որ ան կը մտածէ Ռոզա Լուքսեմպուրկի մասին։

Ռոզա Լուքսեմպուրկ ծնած է 1871 թուականին, Լեհաստանի մէջ, հրեայ ընտանիքի մը մէջ։ Ան ուսանած է Ցիւրիխի համալսարանին մէջ, ուր ստացած է դոկտորի կոչում։ Ան ամուսնացած է Գերմանիոյ մէջ, Լիբքնեխտի հետ։ Ան մեռած է 1919 թուականին, Գերմանիոյ մէջ, Լիբքնեխտի հետ միասին։

Ռոզա Լուքսեմպուրկ ինքզինքը նուիրած է սոցիալիստական գաղափարին։ Ան ամբողջ կեանքին ընթացքին մէջ կռուած է այդ գաղափարին համար։ Ան ամբողջ կեանքին ընթացքին մէջ տառապած է այդ գաղափարին համար։ Ան ամբողջ կեանքին ընթացքին մէջ մեռած է այդ գաղափարին համար։

Ռոզա Լուքսեմպուրկ ինքզինքը նուիրած է սոցիալիստական գաղափարին, որովհետեւ ան կը հաւատար, որ սոցիալիստական գաղափարը միակ գաղափարն է, որ կրնայ ազատագրել մարդկութիւնը։ Ան կը հաւատար, որ սոցիալիստական գաղափարը միակ գաղափարն է, որ կրնայ ստեղծել աշխարհ մը, ուր մարդիկ ազատ եւ հաւասար պիտի ըլլան։

Ռոզա Լուքսեմպուրկ տառապած է այդ գաղափարին համար, որովհետեւ ան կը տառապէր, որ մարդիկ ազատ եւ հաւասար չեն։ Ան կը տառապէր, որ մարդիկ կը շահագործուին, կը ճնշուին, կը նուաստացուին։ Ան կը տառապէր, որ մարդիկ կը սպանուին, կը մորթուին, կը մեռնին։

Ռոզա Լուքսեմպուրկ մեռած է այդ գաղափարին համար, որովհետեւ ան կը հաւատար, որ սոցիալիստական գաղափարը միակ գաղափարն է, որ կրնայ փրկել մարդկութիւնը։ Ան կը հաւատար, որ սոցիալիստական գաղափարը միակ գաղափարն է, որ կրնայ ստեղծել աշխարհ մը, ուր մարդիկ ազատ եւ հաւասար պիտի ըլլան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Մարտի 29-ին, ուրբաթ օրը, ժամը 12-ին, Ազգային Ժողովի նիստերի դահլիճում տեղի կունենայ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

Հարցախոսութեան կենթարկուին հետեւեալ նախարարները՝

1. Ներքին գործոց նախարար Ս. Վրացեան։
2. Ֆինանսների նախարար Ա. Ջամալեան։
3. Արդարադատութեան նախարար Ա. Ահարոնեան։
4. Կրթութեան նախարար Ա. Խատիսեան։
5. Առեւտրի եւ արդիւնաբերութեան նախարար Ա. Ալեքսանդրեան։
6. Գիւղատնտեսութեան նախարար Ա. Ղարիբեան։
7. Հաղորդակցութեան նախարար Ա. Ղազարեան։
8. Աշխատանքի եւ հասարակական հոգածութեան նախարար Ա. Ղազարեան։
9. Պետական վերահսկիչ Ա. Ալեքսանդրեան։

Ներկայ հարցախոսութիւնը կը վերաբերի Հայաստանի Հանրապետութեան ներքին, արտաքին, ֆինանսական, տնտեսական, գիւղատնտեսական, առեւտրական, արդիւնաբերական, հաղորդակցական, աշխատանքի եւ հասարակական հոգածութեան, ինչպէս նաեւ պետական վերահսկողութեան ոլորտներում իրականացուող քաղաքականութեանը։

Հարցախոսութեան ենթարկուող նախարարները եւ պետական վերահսկիչը կը ներկայացնեն իրենց զեկուցումները եւ կը պատասխանեն հարցերին։

Հարցախոսութեան ընթացքում կարող են ելոյթներ ունենալ միայն պատգամաւորները։ Ելոյթների տեւողութիւնը չի կարող գերազանցել 5 րոպէն։

Հարցախոսութեան ընթացքում կարող են ներկայացուել նաեւ հարցախոսութեան ենթարկուող նախարարների պատասխանների վերաբերեալ հարցեր